

POLITECHNIKA ŚLĄSKA
Wydział Inżynierii Materiałowej i Metalurgii
KATEDRA NAUKI O MATERIAŁACH

ul. Krasińskiego 8 40-019 KATOWICE
Tel/fax (+48 32) 603 4400

RAPORT Z WYNIKÓW BADAŃ

***OCENA MIKROSTRUKTURY NANOCZĄSTEK PRZY UŻYCIU MIKROSKOPU
SKANINGOWO-TRANSMISYJNEGO STEM***

Opracował: dr inż. Joanna Michalska
dr inż. Iwona Bednarczyk
mgr inż. Marek Staszewski

KATOWICE, Czerwiec 2013

1. MATERIAŁ I METODYKA BADAŃ

1.1. Metodyka badań

Badania strukturalne nanocząstek wykonano przy użyciu mikroskopu skaningowo-transmisyjnego STEM HD-2300A o napięciu przyspieszającym 200kV z działem typu FEG z emiterym Schotkiego, który łączy w sobie cechy mikroskopu skaningowego oraz mikroskopu transmisyjnego. Wykorzystanie mikroskopu skaningowo-transmisyjnego STEM umożliwia pełny opis struktury, za pomocą detektorów: SE, EDS, HAADF, TE. Do obserwacji struktury nanocząstek wykorzystano detektor TE w trybie pracy NORMAL i HREM.

PARAMETRY MIKROSKOPU:

- Działo FEG (emiter Schotkiego)
- Napięcie przyspieszające – 120kV, 200kV
- Zdolność rozdzielcza 0.204 nm (dla polikrystalicznego złota)

Powiększenia w zależności od trybu pracy: **NORMAL** – 1 500 x (Low Mag) i 1 000 000 x (Normal Mag) **HREM** – 2 000 000 x, **UHREM** – 5 000 000 x.

Metodyka wykonywania obliczeń stereologicznych:

Pomiarów wielkości nanocząstek w badanych próbkach dokonano przy pomocy komercyjnych programów AnalySIS oraz Metllo. Detekcji nanocząstek dokonano wykorzystując przekształcenia morfologiczne obrazu, w wyniku czego uzyskano ich binarny obraz. Zastosowana zautomatyzowana procedura pomiaru gwarantuje wyeliminowanie subiektywnego wpływu pracy człowieka na otrzymany wynik. Za miarę wielkości nanocząstek przyjęto: pole powierzchni płaskiego ich przekroju A oraz średnicę D.

1.2. Materiał do badań

Do badań strukturalnych wykorzystano nanocząstki w postaci zawiesin:

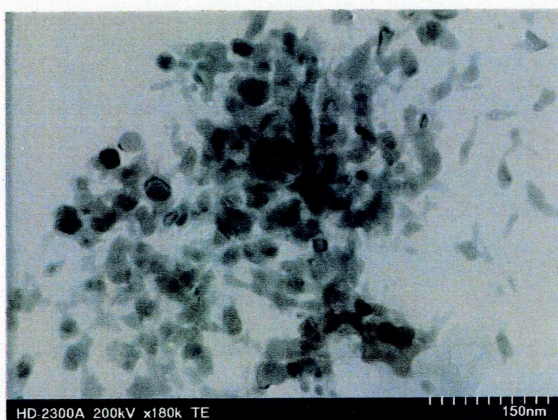
- Ag - próbki o stężeniu nanocząstek 250ppm oraz 1000ppm,
- Ag/SiO₂ – próbka o stężeniu nanocząstek 25ppm,
- Ag/ZnO – próbka o stężeniu nanocząstek 25ppm,
- Au – próbka o stężeniu nanocząstek 25ppm,
- Au/Ag – próbka o stężeniu 25ppm/50ppm.

2. WYNIKI BADAŃ

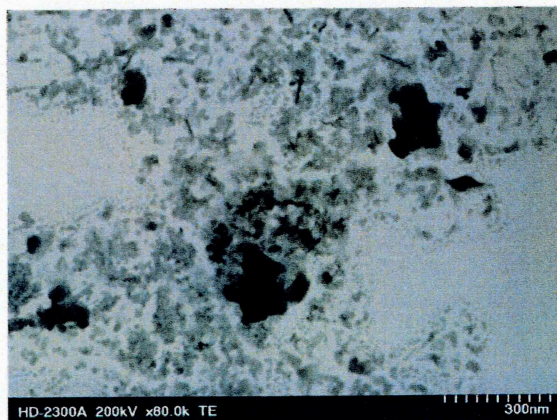
2.1. Badania mikrostruktury (STEM)

Na rysunkach od 1 do 5 przedstawiono mikrostruktury badanych nanoproszków. Badania przeprowadzono przy użyciu mikroskopu skaningowo-transmisyjnego STEM przy użyciu detektora TE w trybie pracy NORMAL i HREM. Przeprowadzona analiza mikrostruktury badanych próbek pozwoliła na ujawnienie nanocząstek o różnej wielkości i morfologii (rys.1-5).

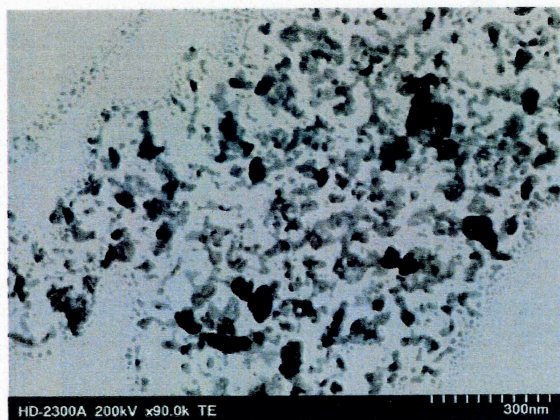
1. Nanocząstki Ag

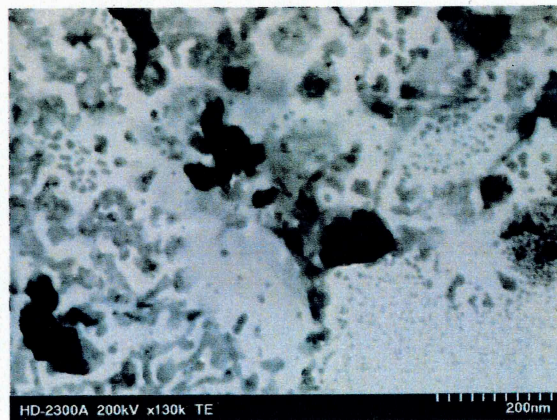
a)

b)

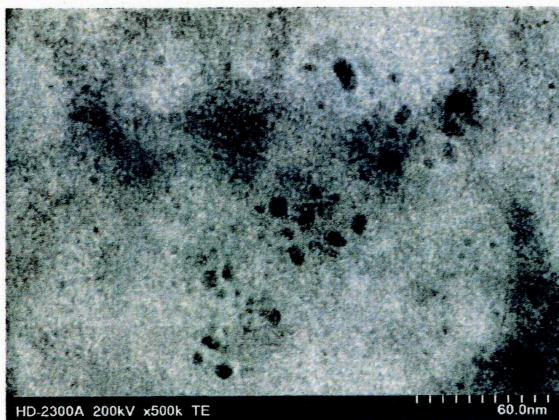
c)

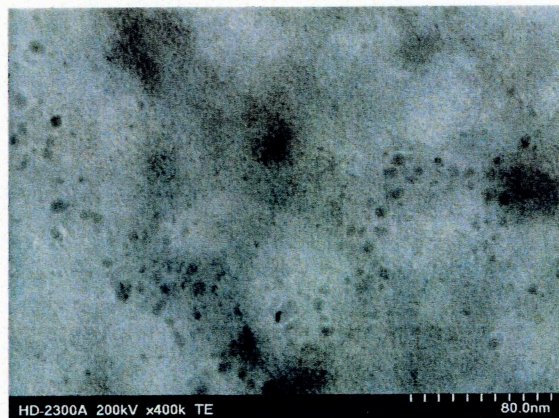
d)

Rys. 1. Mikrostruktura Nanocząstek Ag

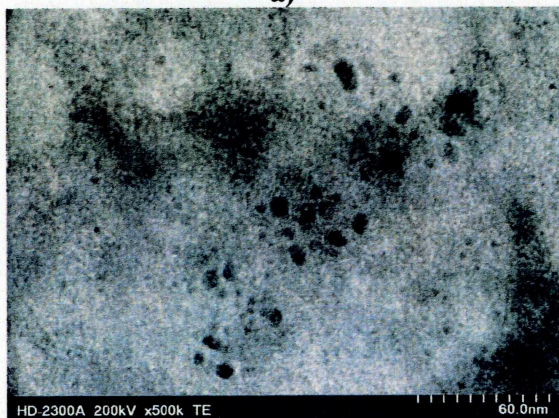
2. Nanocząstki Ag/Zn0

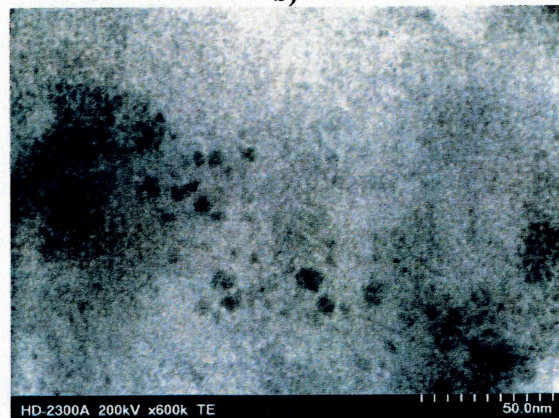
a)

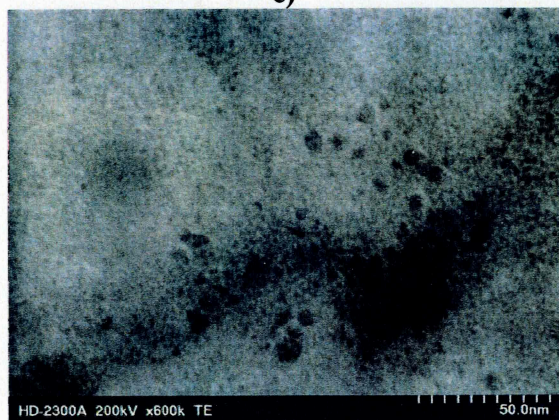
b)

c)

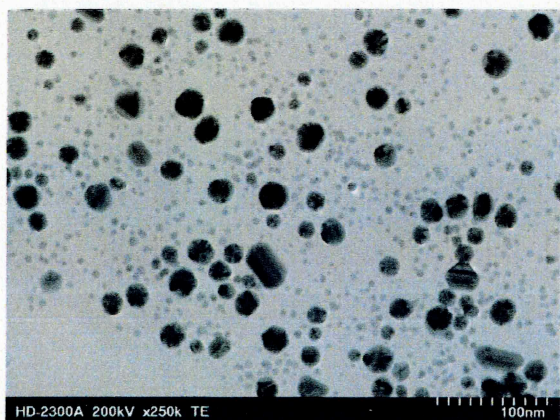
d)

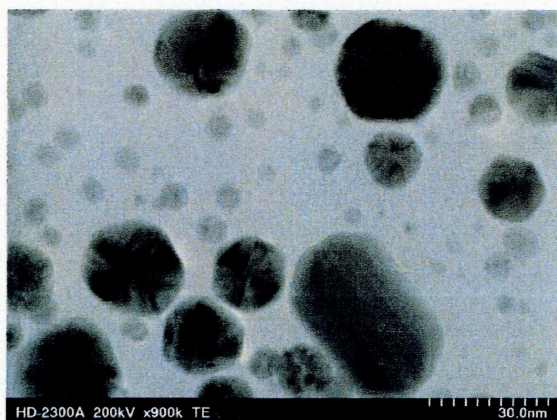
e)

Rys. 2. Mikrostruktura Nanocząstek Ag/Zn0

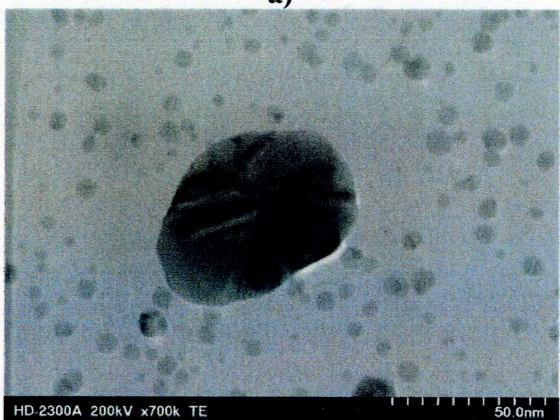
3. Nanocząstki Au/Ag

a)

b)

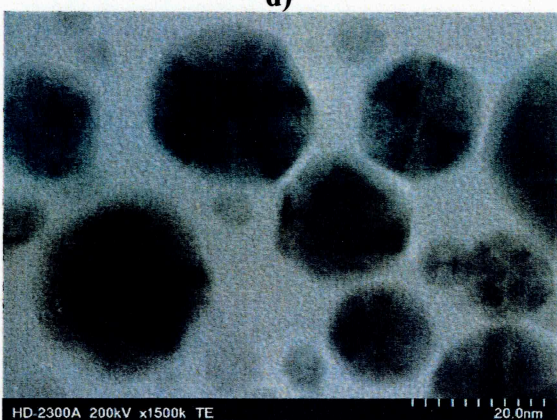
c)

d)

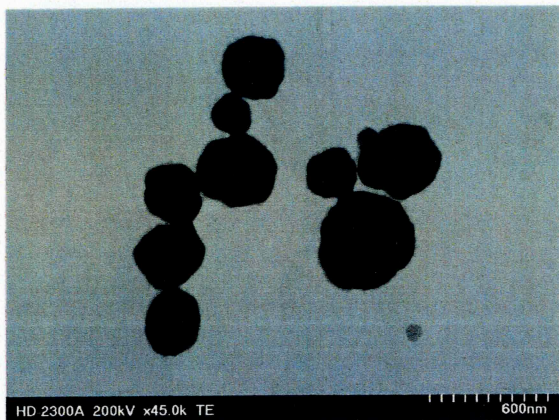
e)

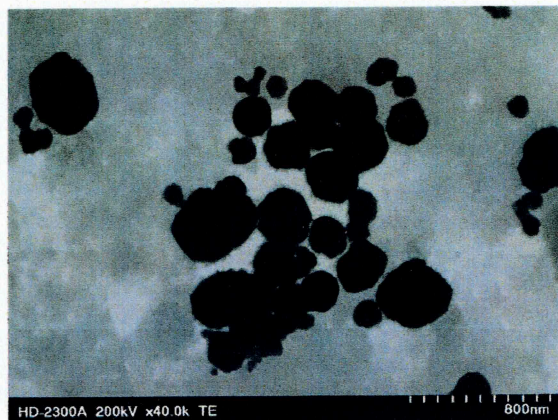
f)

Rys. 3. Mikrostruktura Nanocząstek Au/Ag

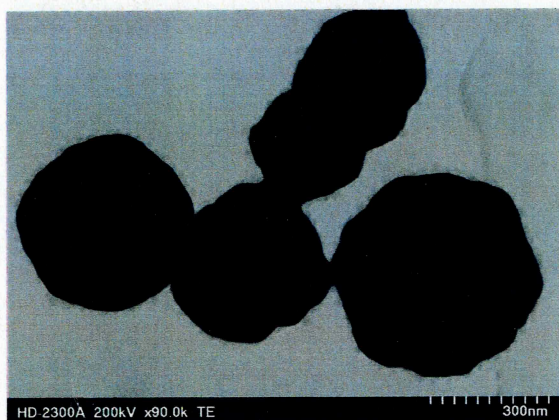
4. Nanocząstki Ag/SiO₂

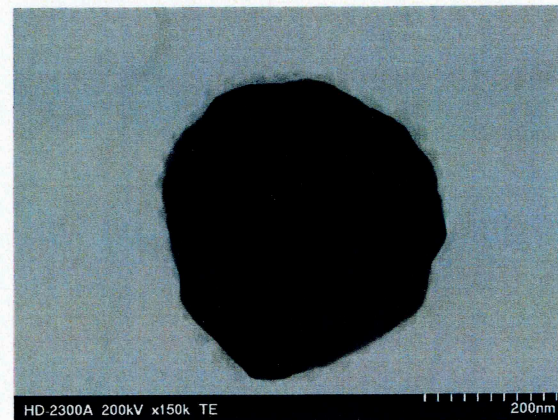
a)

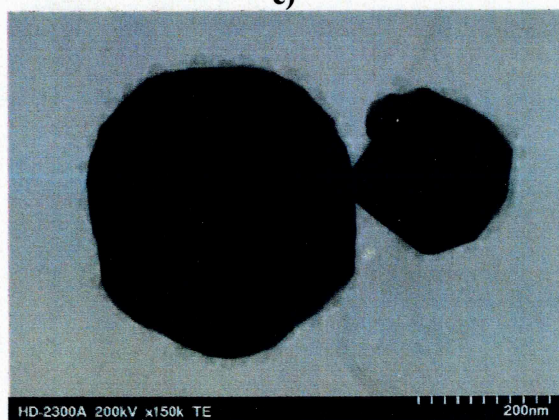
b)

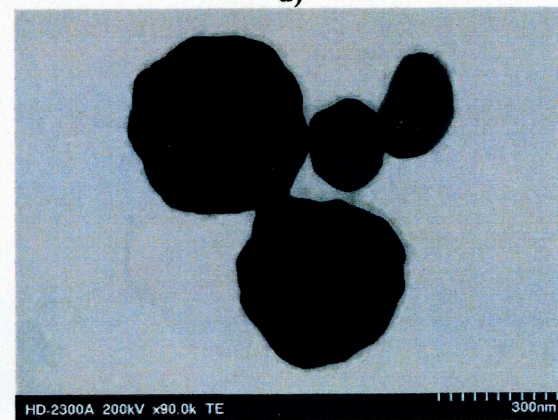
c)

d)

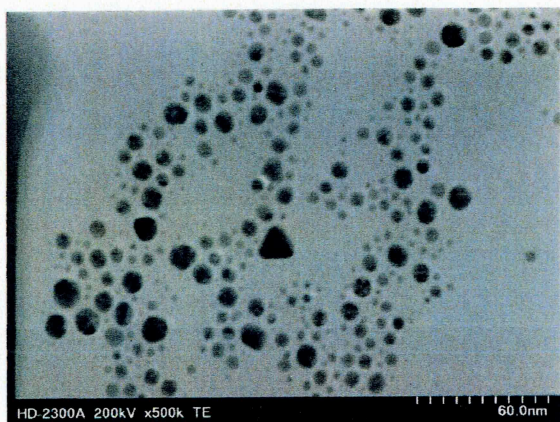
e)

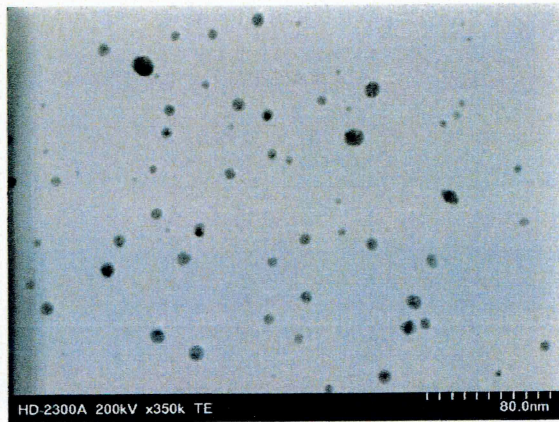
f)

Rys. 4. Mikrostruktura Nanocząstek Ag/SiO₂

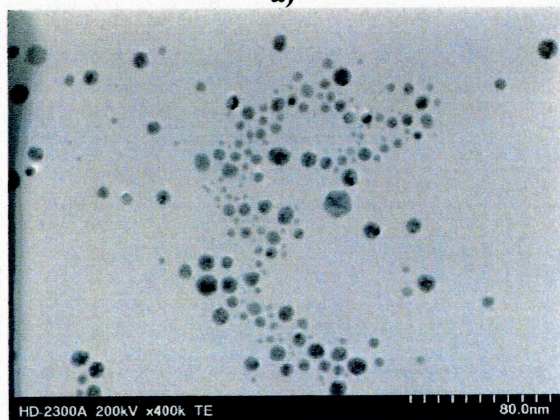
5. Nanocząstki Au

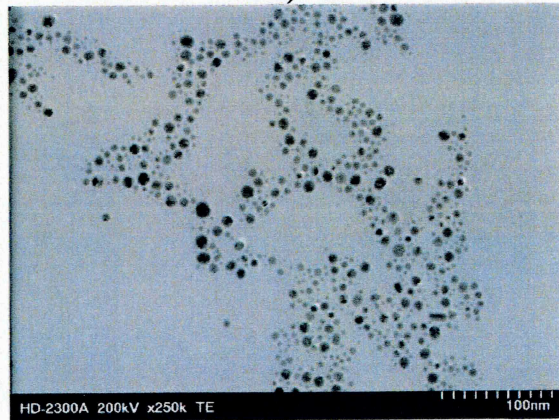
a)

b)

c)

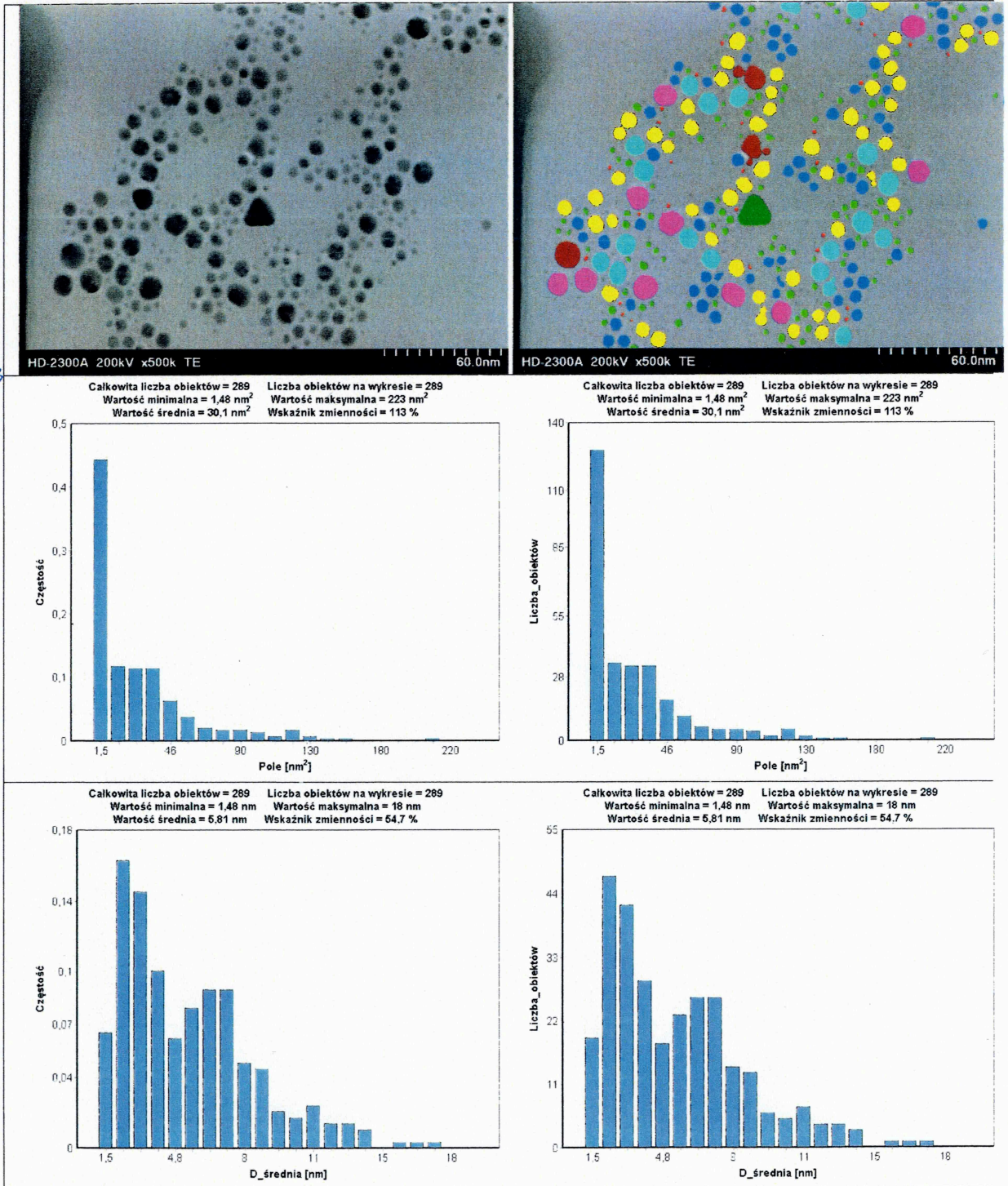

d)

Rys. 5. Mikrostruktura Nanocząstek Au

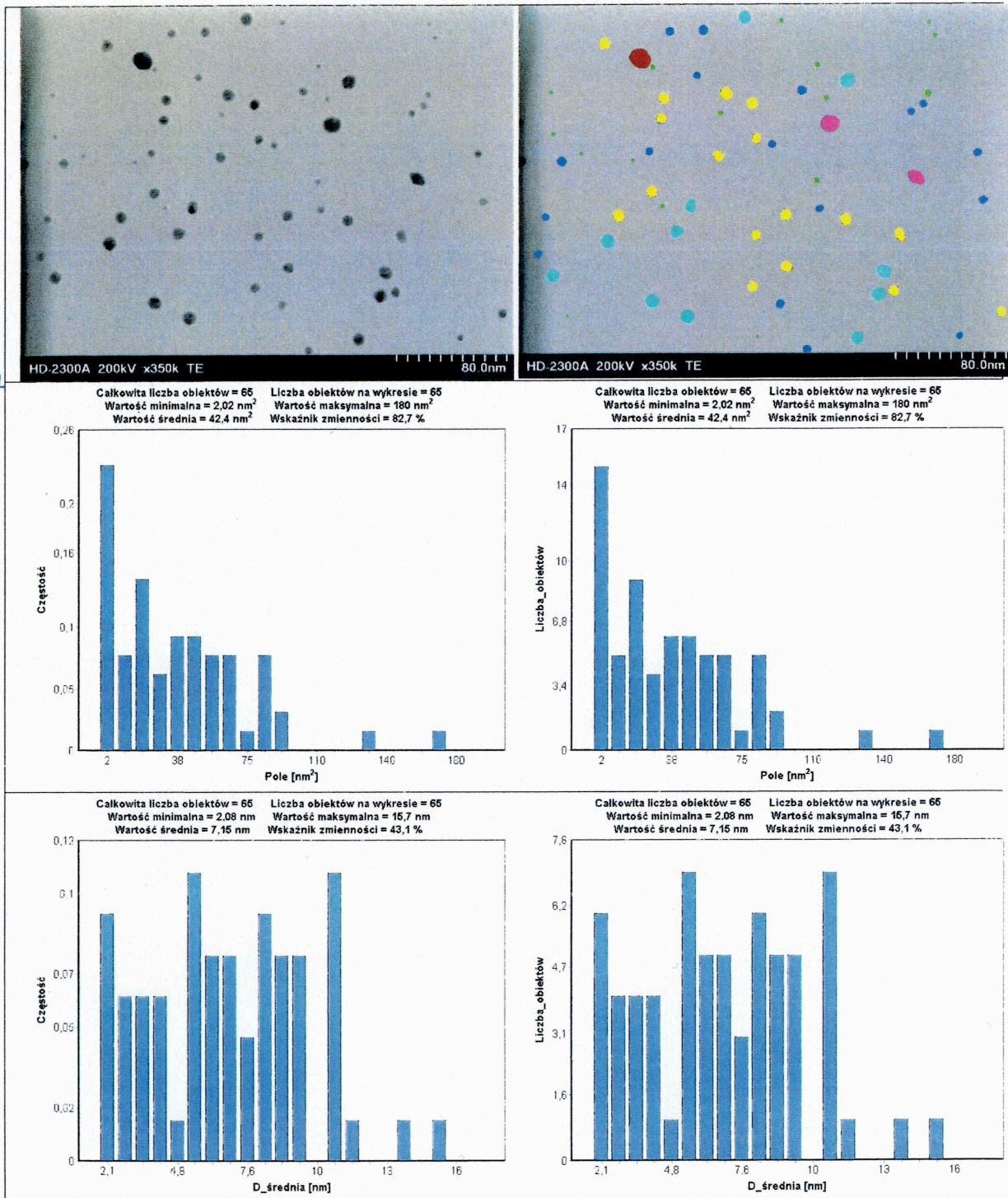
2.2. Ilościowa ocena mikrostruktury Nanocząstek

2.2.1. Analiza cząstek Nano Złota Au – zdjęcie nr 1

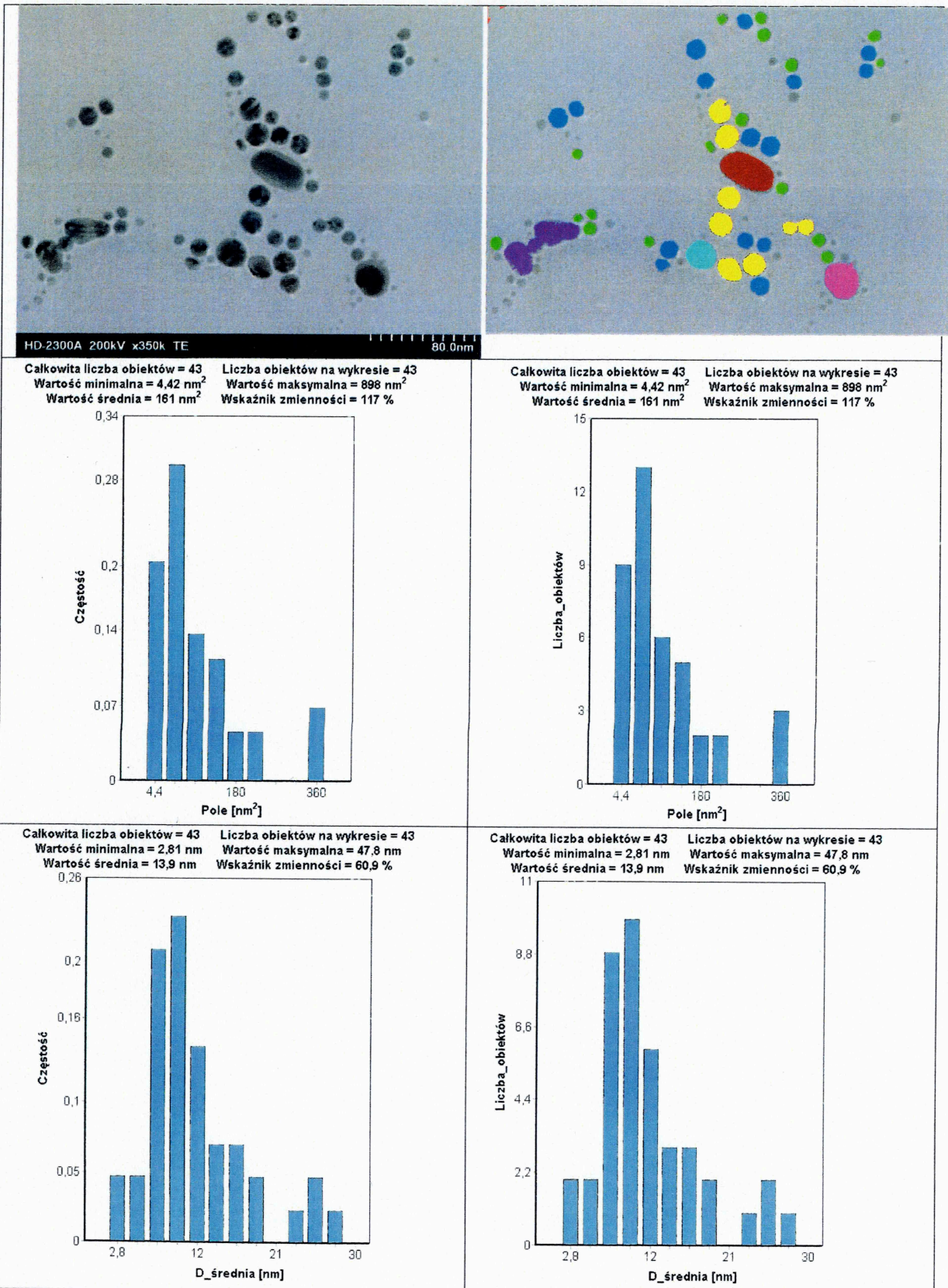

Analiza cząstek Nano Złota Au – zdjęcie nr 2

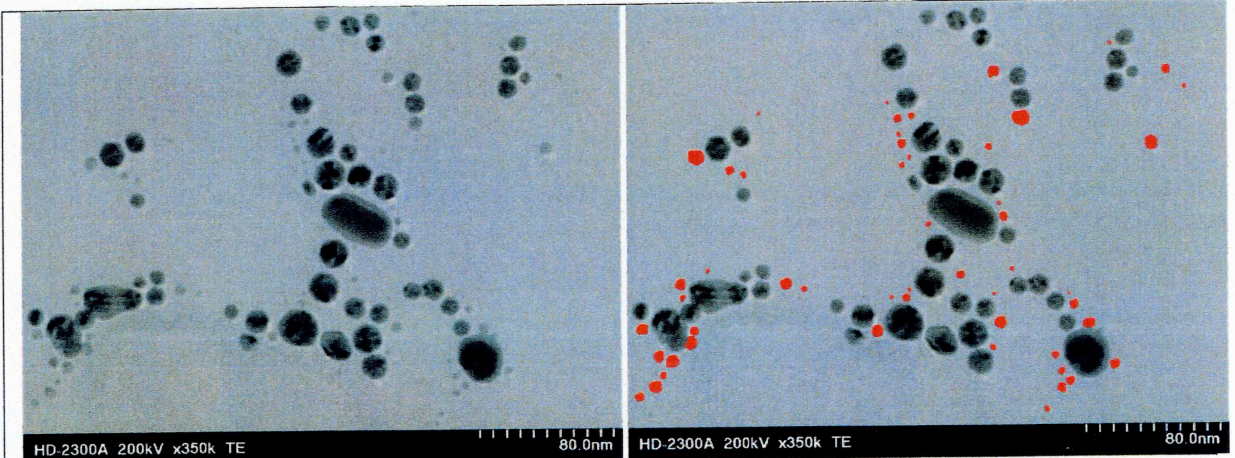

2.2.2. Analiza cząstek Nano Złota i Nano Srebra Au/Ag

Analiza cząstek Nano Złota Au – zdjęcie nr 1

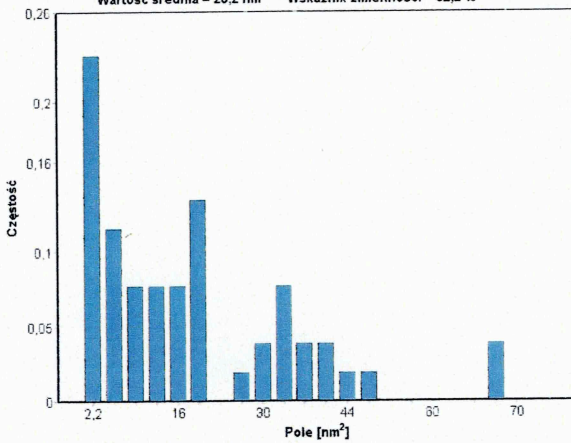

Analiza cząstek Nano Srebra Ag – zdjęcie nr 1

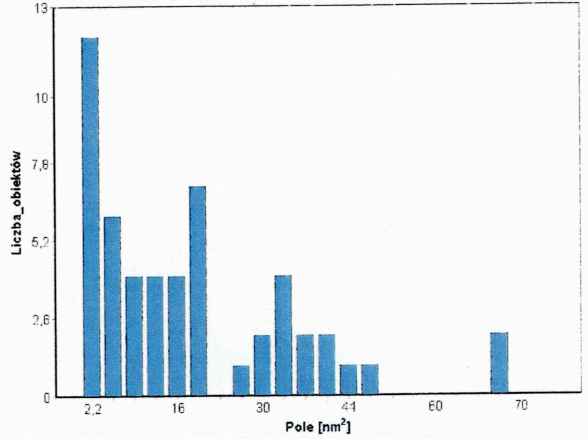
Całkowita liczba obiektów = 52
Wartość minimalna = 2.21 nm²
Wartość średnia = 20.2 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 52
Wartość maksymalna = 72.4 nm²
Wskaźnik zmienności = 82.2 %

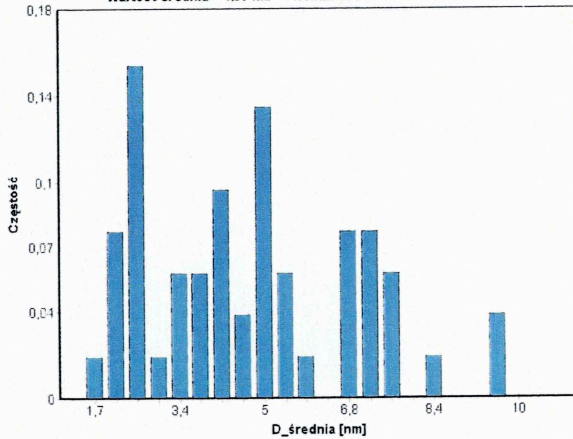
Całkowita liczba obiektów = 52
Wartość minimalna = 2.21 nm²
Wartość średnia = 20.2 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 52
Wartość maksymalna = 72.4 nm²
Wskaźnik zmienności = 82.2 %

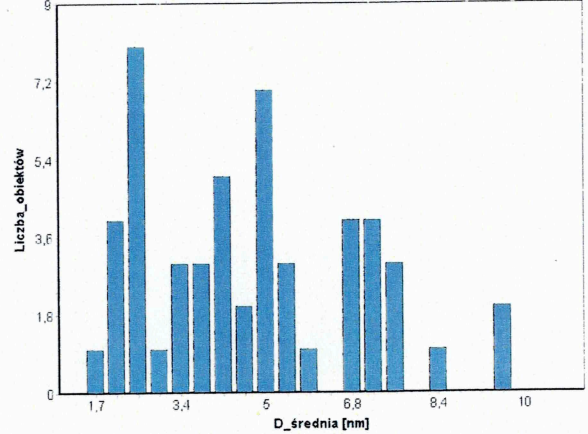
Całkowita liczba obiektów = 52
Wartość minimalna = 1.69 nm
Wartość średnia = 4.95 nm

Liczba obiektów na wykresie = 52
Wartość maksymalna = 10.1 nm
Wskaźnik zmienności = 42 %

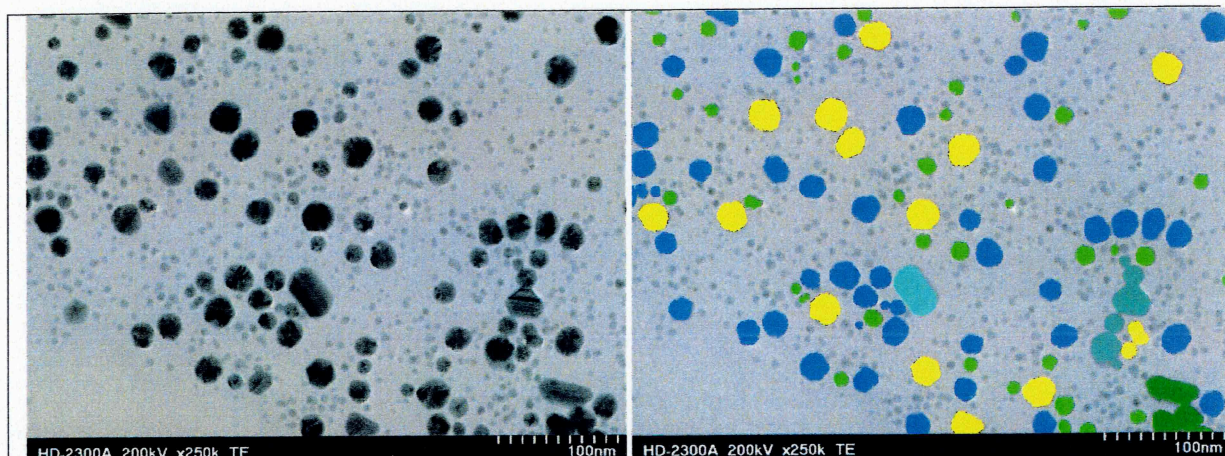

Całkowita liczba obiektów = 52
Wartość minimalna = 1.69 nm
Wartość średnia = 4.95 nm

Liczba obiektów na wykresie = 52
Wartość maksymalna = 10.1 nm
Wskaźnik zmienności = 42 %

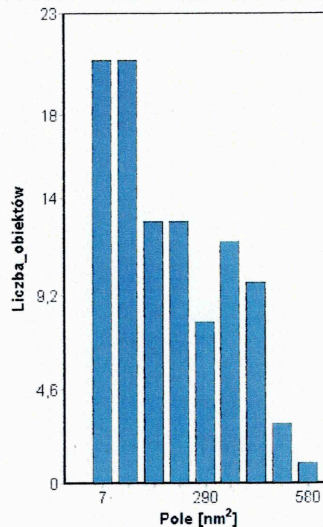
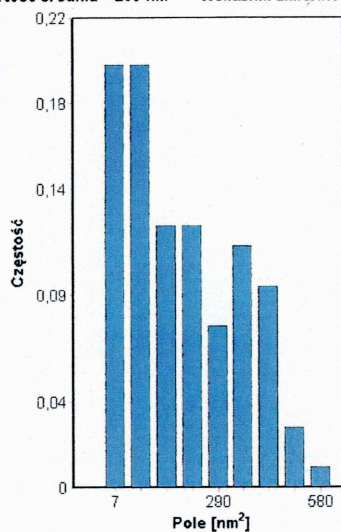

Analiza cząstek Nano Złota Au – zdjęcie nr 2

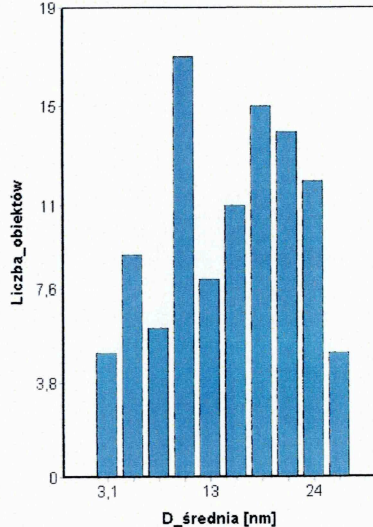
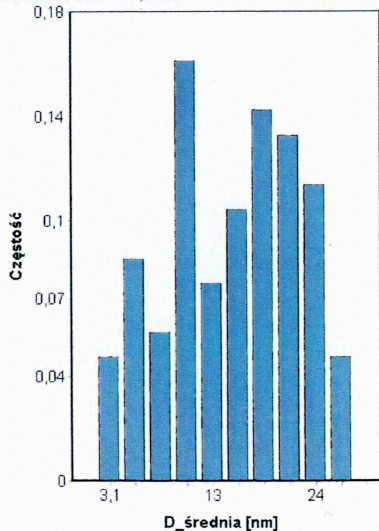
Całkowita liczba obiektów = 106   Liczba obiektów na wykresie = 106
 Wartość minimalna = 6,93 nm²   Wartość maksymalna = 1428 nm²
 Wartość średnia = 253 nm²   Wskaźnik zmienności = 85,5 %

Całkowita liczba obiektów = 106   Liczba obiektów na wykresie = 106
 Wartość minimalna = 6,93 nm²   Wartość maksymalna = 1428 nm²
 Wartość średnia = 253 nm²   Wskaźnik zmienności = 85,5 %

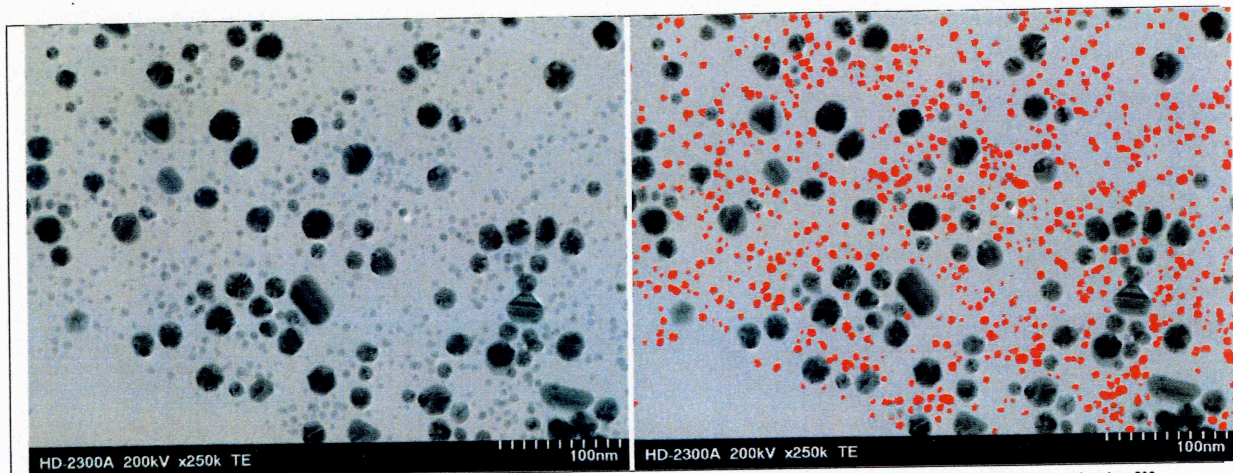

Całkowita liczba obiektów = 106   Liczba obiektów na wykresie = 106
 Wartość minimalna = 3,14 nm   Wartość maksymalna = 54,6 nm
 Wartość średnia = 17,7 nm   Wskaźnik zmienności = 46,4 %

Całkowita liczba obiektów = 106   Liczba obiektów na wykresie = 106
 Wartość minimalna = 3,14 nm   Wartość maksymalna = 54,6 nm
 Wartość średnia = 17,7 nm   Wskaźnik zmienności = 46,4 %

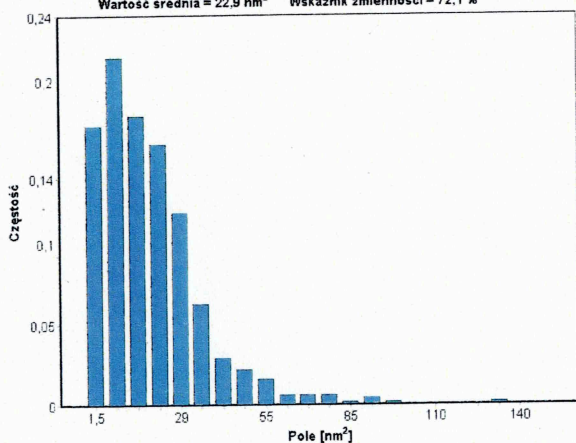

Analiza cząstek Nano Srebra Ag – zdjęcie nr 2

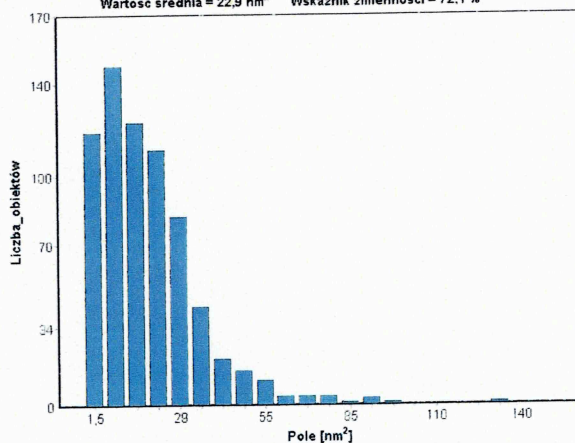
Całkowita liczba obiektów = 690
 Wartość minimalna = 1,62 nm²
 Wartość średnia = 22,9 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 690
 Wartość maksymalna = 140 nm²
 Wskaźnik zmienności = 72,1 %

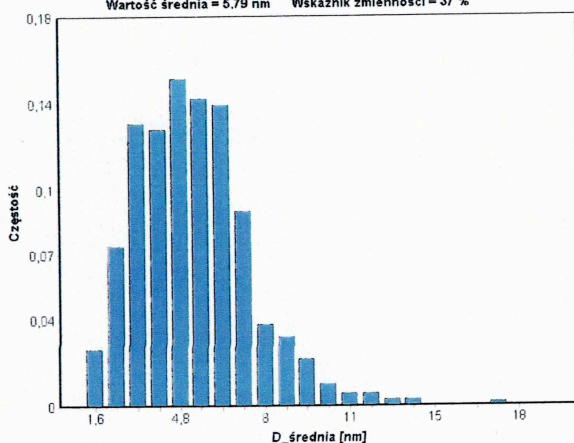
Całkowita liczba obiektów = 690
 Wartość minimalna = 1,62 nm²
 Wartość średnia = 22,9 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 690
 Wartość maksymalna = 140 nm²
 Wskaźnik zmienności = 72,1 %

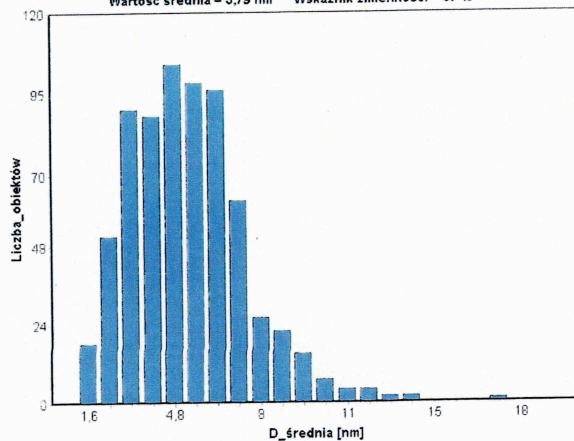
Całkowita liczba obiektów = 690
 Wartość minimalna = 1,66 nm
 Wartość średnia = 5,79 nm

Liczba obiektów na wykresie = 690
 Wartość maksymalna = 17,9 nm
 Wskaźnik zmienności = 37 %

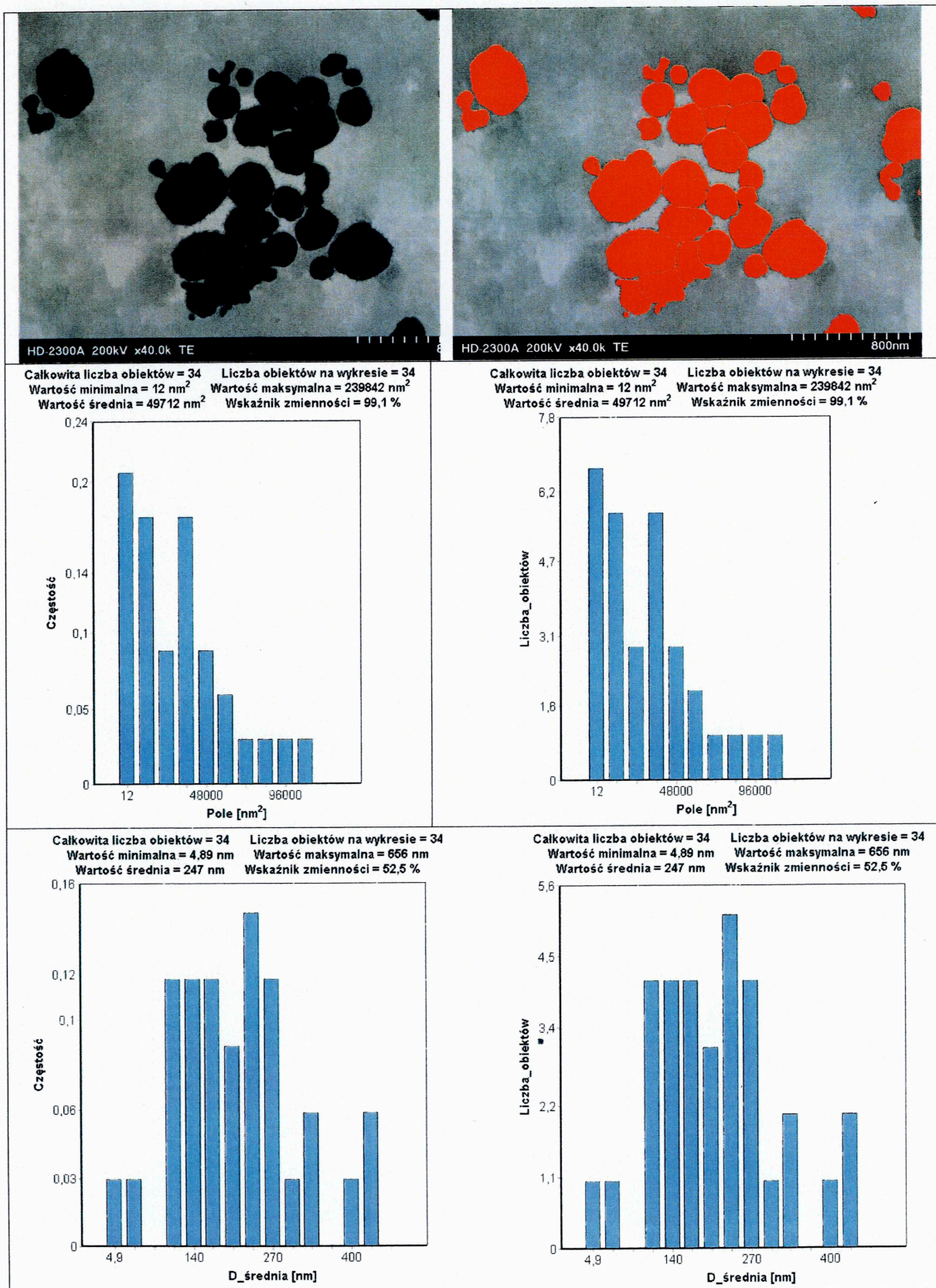
Całkowita liczba obiektów = 690
 Wartość minimalna = 1,66 nm
 Wartość średnia = 5,79 nm

Liczba obiektów na wykresie = 690
 Wartość maksymalna = 17,9 nm
 Wskaźnik zmienności = 37 %

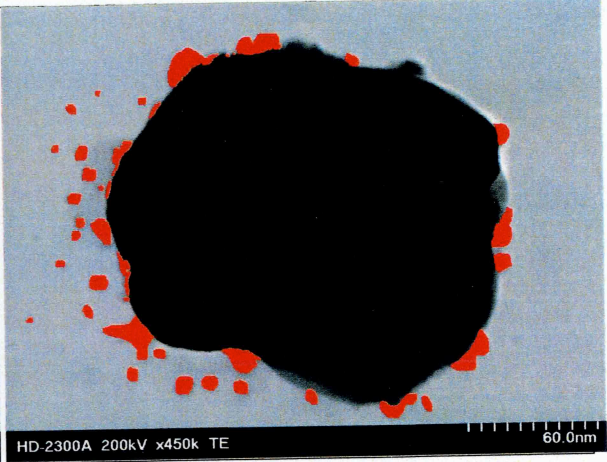
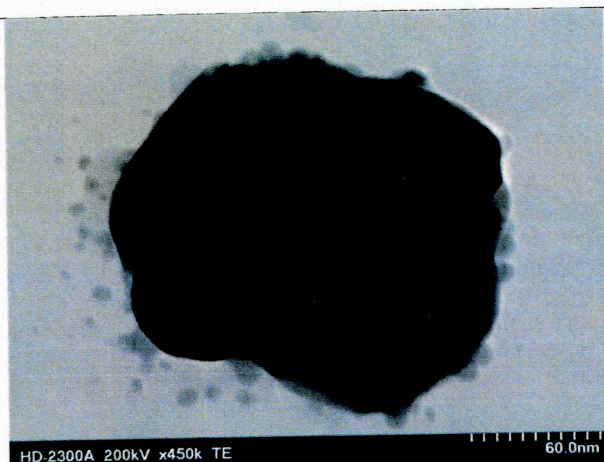

2.2.3. Analiza cząstek Nano Srebra z Nano Krzemem Ag/SiO₂

Analiza cząstek Nano Krzemu SiO₂

Analiza cząstek Nano Srebra Ag

HD-2300A 200kV x450k TE

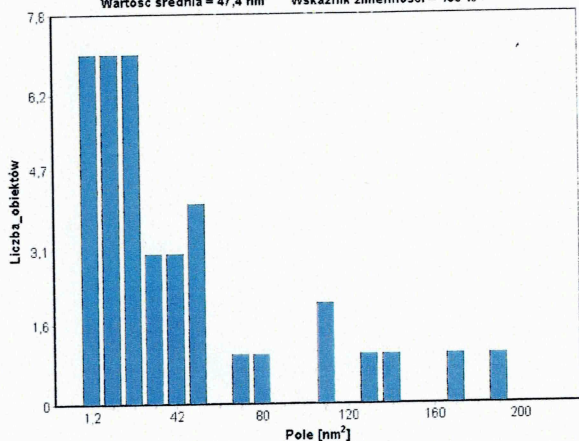
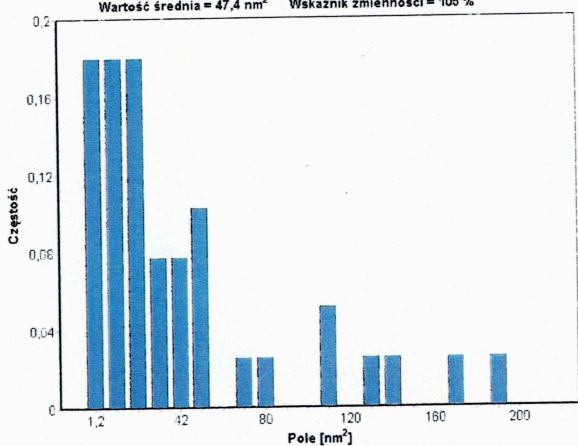
HD-2300A 200kV x450k TE

Całkowita liczba obiektów = 39
Wartość minimalna = 1,22 nm²
Wartość średnia = 47,4 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 39
Wartość maksymalna = 203 nm²
Wskaźnik zmienności = 105 %

Całkowita liczba obiektów = 39
Wartość minimalna = 1,22 nm²
Wartość średnia = 47,4 nm²

Liczba obiektów na wykresie = 39
Wartość maksymalna = 203 nm²
Wskaźnik zmienności = 105 %

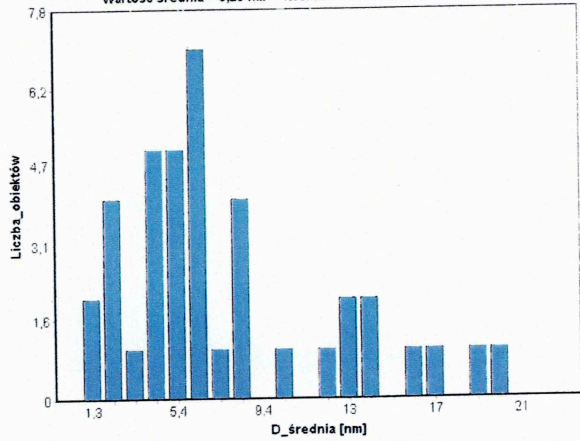
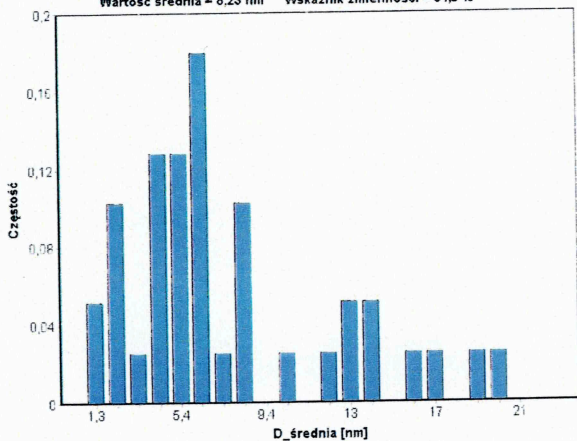

Całkowita liczba obiektów = 39
Wartość minimalna = 1,3 nm
Wartość średnia = 8,23 nm

Liczba obiektów na wykresie = 39
Wartość maksymalna = 21,4 nm
Wskaźnik zmienności = 61,9 %

Całkowita liczba obiektów = 39
Wartość minimalna = 1,3 nm
Wartość średnia = 8,23 nm

Liczba obiektów na wykresie = 39
Wartość maksymalna = 21,4 nm
Wskaźnik zmienności = 61,9 %

Podsumowanie

Przeprowadzone badania potwierdzają średnią wielkość nanocząstek w poszczególnych zawiesinach na poziomie:

	<i>Ag</i>	<i>Ag/SiO₂</i>	<i>Au</i>	<i>Au/Ag</i>
<u>rozmiar</u>	<u>5 nm</u>	<u>8 nm / 247 nm</u>	<u>8 nm</u>	<u>14 nm / 5 nm</u>

Staszewski
Jwona Bednarek
Michał

KATOWICE, Czerwiec 2013